

А. О. Случайна, канд. політ. наук, доц.,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ГЕОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ ВНЗ

Сучасна ситуація в системі вищої освіти України характеризується переходом від традиційних форм навчання до інноваційних. Стратегічні цілі щодо підготовки майбутніх фахівців відображені в Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», у Державній програмі «Освіта» (Україна ХХІ ст.) та корелюють з документами Болонського процесу.

Згідно з вимогам Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, інноваційні технології навчання мають на меті надати можливість більш гнучко співпрацювати не тільки у галузі освіти, культури та науки, але й у торгівлі та промисловості [1, с. 3].

Участь України в глобальних економічних інтеграційних процесах вимагає наявності спеціалістів у галузі економіки та бізнесу, які добре володіють англійською мовою — міжнародною мовою ділового спілкування.

Нові вимоги до результатів навчання іноземній мові окреслюють стратегічні завдання у підготовці студентів факультетів і вищих навчальних закладів економічного профілю, адже ці студенти мають забезпечити нашій державі гідне місце у світовому співтоваристві.

Глобалізаційні процеси висувають нові, більш жорстокі вимоги до професійної компетентності сучасних фахівців у галузі міжнародної економіки, які характеризуються:

- зміною цілей навчання, спрямованою на формування свідомої, відповідальної та компетентно підготовленої особистості, яка здатна до ефективної професійної діяльності;
- формуванням у студентів умінь гнучко реагувати на зміни в суспільних орієнтирах;
- розвитком у студентів самостійності, ініціативності та рефлексивності мислення [2, с. 5—6].

Проблема використання різноманітних інноваційних форм і методів у процесі викладання іноземної мови в економічних ВНЗ займає значне місце в наукових дослідженнях вітчизняних і зарубіжних науковців. Серед них можна назвати праці О. Б. Тарнопольського, С. П. Кожушко, С. Ю. Ніколаєвої, Т. О. Пахомової, І. М. Дичковської, О. І. Пометун, О. Г. Данилка, І. А. Зимньої, А. В. Хуторського, Б. Коффі, Т. Дадлі-Еванса, М. Елліса, Т. Хатчінсона, М. Леннона тощо.

Разом з тим слід зауважити, що детально розробленої методики навчання ділової англійської мови не існує не тільки у нашій країні, а й у світі [3, с. 11—12]. Компетентнісний підхід у цій сфері, який ґрунтується на міждисциплінарних, інтегрованих вимогах до результату навчальної діяльності, потребує подальшого розвитку та вимагає переходу від передачі знань і вмінь предметного змісту до формування розвиненої особистості із життєвими і професійними компетентностями. За таких обставин розробка новітніх технологій викладання фахово спрямованої іноземної мови є актуальним завданням та має певну практичну доцільність.

Мета статті — розкрити можливість застосування геоекономічного аналізу на заняттях з іноземної мови як засобу формування професійної компетентності студентів економічних ВНЗ (на прикладі спеціальності «Міжнародна економіка і менеджмент»).

Розвиток України як молодої незалежної держави відбувається в умовах запеклої боротьби національних економік, наднаціональних і транснаціональних угруповань за сфери впливу в новій світогосподарській системі. Відтак геоекономічний аналіз стає важливим складником основ міжнародних економічних відносин та надає комплексну оцінку стратегій економічного розвитку у багатоміровому економічному просторі. Водночас цей підхід надає можливість реалізувати принципи міждисциплінарної інтеграції, практичної реалізованості та проблемності навчання іноземній мові при вивченні, наприклад, таких тем, як «Економіка США та Великої Британії», «Україна в глобальній економіці», «Банківські та фінансові системи США, Великої Британії, України», «Біржі».

Спілкування в діловій сфері завжди є проблемним, тобто пов'язаним з вирішенням певних проблем та завдань. Без їх вирішення неможна досягти цілей ділової активності (отримання прибутків, завоювання нових ринків). У зв'язку з цим, навчання іноземній мові не буде відображати реальність, якщо не надати йому проблемного характеру. Наповнення навчального процесу з іноземної мови елементами системного або ситуаційного аналізу допомагає поширенню професійного поля майбутніх фахівців, на якому мова аналітики може стати мовою міжкультурного спілкування, мовою обговорення проблем і прийняття рішень [4, с. 178].

Аналіз поведінки економічних суб'єктів під впливом глобальних викликів створює умови для реалізації діяльнісно-орієнтованого підходу на заняттях з іноземної мови, тому що:

- студенти залучаються до обробки масиву інформації на іноземній мові;

- студенти долучають нові ідеї до вже отриманих знань;

- процес навчання відбувається в автентичних, цікавих та важливих з професійної точки зору контекстах, що допомагає створити цілісну картину світової економіки;

- процес навчання базується на взаємодії студентів, є комунікативним соціальним процесом, оскільки включає до себе спільне обговорення нових знань.

За таких умов звичайне виконання завдань набирає рис наукової комунікації, оскільки відбувається у відповідності до вимог наукового дослідження та передбачає такий цикл: по-перше, висвітлення ситуацій та процесів і зіставлення результатів дослідження з сучасними теоріями, концепціями та експертними оцінками; по-друге, виявлення причинно-наслідкових зв'язків між окремими фактами та подіями; по-третє, формулювання аналітичних висновків та прогнозування ймовірного перебігу подій. Водночас, цей цикл включає до себе всі необхідні аспекти змісту навчання іноземній мові, а саме — комунікативний аспект (відбір тематики, ситуацій для спілкування), лінгвістичний аспект (відбір мовного інвентаря), психофізіологічний аспект (відбір знань, умінь та навичок, необхідних для формування професійної компетенції).

З метою вирішення навчальних і науково-прикладних завдань у галузі геоекономічного аналізу, пропонуються логічно пов'язані системи чинників, серед яких можна зазначити такі:

- 1) систему геоекономічних відносин, яка складається з суб'єкту геоекономічних відносин; структури його зовнішніх зв'язків, до якої входять інтереси, ресурси, цілі, спосіб їх досягнення;

- 2) систему чинників формування геоекономічного курсу суб'єкту, яка складається з таких елементів:

- постійних параметрів (характер просторового розташування, розмір території, клімат, протяжність та конфігурація державних кордонів, ступінь віддаленості від світових соціально-економічних центрів сили, природні ресурси);

- змінних параметрів, до яких відносять політичні, економічні, науково-технічні, екологічні, соціальні, демографічні, культурно-релігійні тощо;

- 3) систему чинників, які забезпечують зовнішньоекономічні інтереси суб'єкта, серед яких слід зазначити:

- форми і напрямки участі у міжнародному розподілі праці;

— позиції на найбільш динамічних і перспективних сегментах світового ринку товарів, послуг, капіталу, робочої сили;

— використання механізмів двостороннього, регіонального та багатостороннього співробітництва для покращення умов доступу товарів і послуг на зовнішні ринки тощо [4, с. 207—210].

Для виконання подібних завдань студенти мають постійно працювати з діловими новинами та накопичувати інформацію про події, які відбуваються у глобальній економіці, а викладач має слідкувати за виконанням цієї вимоги. Так, наприклад, після прослуховання новин і виконання стандартних вправ, спрямованих на розвиток навичок аудіювання, слід дати завдання проаналізувати прослуханий епізод за визначеними вище системами чинників та зробити власні аналітичні висновки. У такому випадку, новина про інвестування китайським бізнесом 20 млрд дол. у бразильську компанію «ПетроБраз» у 2010 р., змусить дослідити, що у 2009 р. в Бразилії було відкрито величезне родовище нафти, що Китай є країною з обмеженими енергетичними ресурсами, що бразильський уряд викупив 70 % ІРО компанії «ПетроБраз», оскільки вона належить до стратегічно важливої галузі економіки країни і т. д.

Нового характеру набуває робота з підручником «Questions of Banking», якщо одним з кінцевих продуктів цієї роботи стануть, наприклад, групові проекти «Національний економічний атлас Великої Британії (США, України, провідних економік світу)» або «Порівняльний аналіз національних антикризових заходів в умовах глобальної фінансово-економічної кризи» тощо.

Технологію розвитку аналітичних здібностей можна реалізувати у вигляді ділової гри, дебатів, дискусій, проекту, які значною мірою розвивають особистісні якості студентів і підвищують їх інтелектуальний рівень. Аналіз цих дійсно інноваційних технологій дозволяє зробити висновок про доцільність їх застосування у процесі мовної підготовки спеціаліста міжнародної економіки і менеджменту.

Література

1. *Тарнопольский О. Б.* Методика обучения английскому языку для делового общения: Учебное пособие / О. Б. Тарнопольский, С. П. Кожушко. — К.: Ленвит, 2004. — 192 с.
2. *Євтух М. Б.* Інноваційні методи оцінювання навчальних досягнень : моногр. / М. Б. Євтух, Е. В. Лузік, Л. М. Дибкова. — К.: КНЕУ, 2010. — 248 с.
3. *Боришполец К. П.* Методы политических исследований / Боришполец К. П. — М.: Аспект Пресс, 2005. — 221 с.
4. *Кальченко Т. В.* Глобальна економіка: навч. посіб. / Т. В. Кальченко. — К.: КНЕУ, 2009. — 364 с.